

Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΡΗΜΟΣ ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ; (Δεκέμβριος 2010)

Συγγραφέας: ΒΑΣΩ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Αυτές τις ημέρες γίνονται κλιματικές διαπραγματεύσεις κορυφής στο Κανκούν του Μεξικό. Είναι η επόμενη συνάντηση μετά την αποτυχημένη Κοπεγχάγη. Μεταξύ των θεμάτων που βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση είναι ο μηχανισμός REDD που ανταμείβει τις αναπτυσσόμενες χώρες για τη διατήρηση των πανάρχαιων δασών (κυρίως τροπικών) που ως γνωστόν απορροφούν άνθρακα μειώνοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Όμως οργανώσεις όπως η Εταιρία Βιολογίας και Διατήρησης Τροπικών Οικοσυστημάτων¹ και η Συμμαχία για τη Διάσωση των Τροπικών Δασών² θεωρούν ότι οι διαπραγματεύσεις αυτές βρίσκονται σε λάθος δρόμο. Η πρώτη είναι οργάνωση επιστημόνων ενώ στη δεύτερη συμμετέχουν ιθαγενείς κάτοικοι των τροπικών, ακτιβιστές και επιστήμονες. Όλοι τους, υποστηρίζουν τη διεθνή κοινότητα ως προς τη λήψη σοβαρών μέτρων για το κλίμα πιστεύουν όμως, ότι ο ορισμός του δάσους έτσι όπως έχει υιοθετηθεί από τον Οργανισμό Τροφής και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO), είναι εσφαλμένος και οδηγεί στην καταστροφή των πανάρχαιων δασών του πλανήτη αυτών των εκπληκτικών ναών της φύσης.

Τα λόμπυ της διεθνούς βιομηχανίας χαρτοπολτού και υλοτομίας έχουν καταφέρει να περιλάβουν στο διεθνή ορισμό του ΔΑΣΟΥΣ τις τεχνητές δενδροφυτείες εκείνες δηλαδή τις βιομηχανικές μονοκαλλιέργειες που αντικαθιστούν το πραγματικό δάσος αφού πρώτα το ξυρίσουν. Υπάρχουν όμως τοπικές κοινότητες που ζουν από αυτά τα δάση καθώς προμηθεύονται τροφή ρουχισμό και φάρμακα. Οι άνθρωποι αυτοί χάνουν τα πάντα όταν εγκαθίσταται η τεχνητή φυτεία, χάνουν τους πόρους με τους οποίους ζουν και συγχρόνως και την κουλτούρα τους. Βλέπουν κάθε φυτεία ως «πράσινη έρημο» και φοβούνται την επέκτασή της. Δυστυχώς ο διεθνής μηχανισμός REDD δεν περιλαμβάνει κοινωνικά κριτήρια ενώ ταυτόχρονα στην πράξη, μπορεί να εξισώσει ένα τροπικό δάσος με μια μονοκαλλιέργεια.

Η καταστροφή και η υποβάθμιση των δασών λόγω γεωργικής επέκτασης, καταστροφικής υλοτομίας, πυρκαγιών κλπ. συνεισφέρουν περίπου κατά 20% στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου δηλαδή περισσότερο από ότι όλες οι παγκόσμιες μετακινήσεις. Είναι ο δεύτερος ρυπαντικός τομέας μετά από αυτόν της ενέργειας. Επομένως στις παγκόσμιες προσπάθειες για συγκράτηση της κλιματικής αλλαγής πρέπει οπωσδήποτε να εντάσσεται και το πρόβλημα των δασών. Το REDD είναι μια προσπάθεια να καλυφθεί το κενό που υπάρχει για τα δάση στο πρωτόκολλο του Κυότο. Ο μηχανισμός που ξεκίνησε με τις καλύτερες προθέσεις δίνει χρηματοδοτήσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες για τη διατήρηση των δασών, αλλά ταυτόχρονα εντάσσει και την υπηρεσία αποθήκευσης άνθρακα από τα δάση, στη χρηματοπιστωτική αλυσίδα.

Εδώ λοιπόν μπαίνει το μεγάλο ερώτημα για την αποδοτικότητα αυτού του τρόπου σκέψης καθώς είναι γνωστό ότι η καταστροφή του περιβάλλοντος οφείλεται στην κυριαρχία της βραχυχρόνιας εκτίμησης της οικονομικής απόδοσης. Η επικράτηση βραχυχρόνιων στρατηγικών στο περιβάλλον συνδέεται άμεσα με την χρηματοπιστωτική αλυσίδα. Στο σημερινό σύστημα ισχυριζόμαστε πως δεν μπορούμε να διαχειρισθούμε αυτά που δεν μπορούμε να μετρήσουμε, δηλαδή ότι δεν έχει τιμή μοιάζει σαν να μην έχει αξία. Δίνουμε λοιπόν οικονομική τιμή στην ανεκτίμητη φύση για να κατανοήσουμε την αξία της. Εντάξει έως εδώ, αλλά η ένταξη στο διεθνές χρηματιστηριακό καζίνο, πώς θα μας ωφελήσει;

Πριν λοιπόν θέσουμε το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα στην προστασία μιας ακραίας αγοράς, ας αναρωτηθούμε.

- Αν η συναλλαγές θα συμπεριλάβουν και κοινωνικά κριτήρια. Πχ. εκτός από το θέμα των τροπικών δασών, η πρόσφατη διεθνής απόφαση για επέκταση των προστατευμένων περιοχών του πλανήτη3 πρέπει επίσης να συμπεριλάβει και κοινωνικά κριτήρια για να μην εκδιωχθούν οι τοπικές κοινότητες ιθαγενών από την ήπια εκμετάλλευση που ασκούν στους πατροπαράδοτους φυσικούς τους πόρους.

- Αν είμαστε διατεθειμένοι να ελέγξουμε τις αποχρώσεις, χωρίς να λέμε «αυτό είναι τεχνικό θέμα, εμείς κάνουμε πολιτική» καθώς σε αυτές τις αποχρώσεις επαφίεται η τυχόν επιτυχία ή αποτυχία ενός «φιλοπεριβαλλοντικού» μηχανισμού. Πιο συγκεκριμένα, η σημασία ενός αληθινού και αυθεντικού ορισμού του δάσους είναι κρίσιμη για το μέλλον των δασών του πλανήτη.

- Τέλος, κατά πόσο είναι ανόητο να επεκτείνουμε τον χρηματιστικό τομέα στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας σε μια εποχή που η συγκεκριμένη οικονομική συνιστώσα μας καταστρέφει με τις φούσκες της που έφεραν την οικονομική κρίση και την συνακόλουθη απώλεια θέσεων εργασίας...

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Ο Δαίμων της Οικολογίας» της Εφημερίδας «Η Αυγή», Δεκέμβριος 2010, σ. 4.